Predkladacia správa

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) sa predkladá na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2025.

Hlavným cieľom návrhu zákona je na základe doterajšej aplikačnej praxe upraviť, posilniť a nastaviť ďalšie smerovanie sociálnej ekonomiky a sociálneho podnikania na Slovensku prostredníctvom systémových zmien, týkajúcich sa pravidiel zamestnávania, financovania a fungovania registrovaných sociálnych podnikov.

Návrhom zákona sa má predovšetkým skvalitniť oblasť pracovnej integrácie, ako dôležitej súčasti sociálnej politiky na Slovensku. Navrhuje sa upraviť podmienky pracovnej integrácie ako komplexného procesu, ktorého cieľom je efektívne integrovanie osôb s rôznymi druhmi znevýhodnenia a vzhľadom k tomu upraviť aj podmienky finančnej podpory pracovnej integrácie formou vyrovnávacích príspevkov. Takýmito úpravami sú najmä:

1. spresnenie definícií pojmov z pohľadu existencie rôznych druhov znevýhodnenia fyzických osôb,
2. definovanie znevýhodnených zamestnancov, zdravotne znevýhodnených zamestnancov a zraniteľných zamestnancov nielen vo väzbe na ich rôzny druh znevýhodnenia ale predovšetkým s ohľadom na potrebu ich pracovnej integrácie v registrovanom integračnom sociálnom podniku (ďalej len „integračný podnik“) ustanovením podmienok neexistencie súbežných skutočností (pracovnoprávnych vzťahov s výnimkou dohôd so stanovením finančného stropu, výkon SZČO, štatutárna alebo majetková účasť v inej spoločnosti, poberanie starobného dôchodku),
3. zavedenie podmienky povinnej integrácie znevýhodnených zamestnancov a zraniteľných zamestnancov a ich udržania sa na trhu práce vo väzbe na poskytovanie vyrovnávacieho príspevku,
4. poskytovanie vyrovnávacieho príspevku tomu istému integračnému podniku na zamestnávanie toho istého znevýhodneného zamestnanca, zdravotne znevýhodneného zamestnanca a zraniteľného zamestnanca len raz.

Ďalej sa navrhuje doplniť nové obsahové náležitosti základného dokumentu a projektu činnosti registrovaného sociálneho podniku. V tejto súvislosti sa pre integračný podnik zavádza povinnosť vypracovať pre znevýhodnených zamestnancov, a zraniteľných zamestnancov individuálny projekt pracovnej integrácie, čím sa sleduje zvýšenie kvality a merateľnosti uskutočňovania integračných opatrení. Taktiež sa navrhuje skrátenie lehoty na splnenie povinností registrovaného sociálneho podniku pre nový podnik, čím sa zefektívňuje proces registrácie.

Obsahom návrhu je aj precizovanie povinnosti socializácie zisku a s tým súvisiaca sankcia v prípade porušenia tejto základnej povinnosti sociálneho podniku.

Navrhujú sa aj úpravy poskytovania finančných príspevkov pre integračné podniky, s cieľom stabilizovať mechanizmus poskytovania vyrovnávacieho príspevku, ako jedného z nástrojov aktívnej politiky trhu práce. Súčasný systém nie je dlhodobo finančne udržateľný, keďže jeho výdavky rastú rýchlejším tempom ako disponibilné zdroje určené na podporu zamestnávania znevýhodnených skupín. Ide o konsolidačné opatrenie, ktoré smeruje k

zosúladeniu výšky a podmienok poskytovania vyrovnávacieho príspevku s princípmi efektívneho hospodárenia s verejnými zdrojmi. Cieľom je zabezpečiť, aby finančná podpora bola viazaná na reálne výsledky zamestnávania, znižovala riziko závislosti registrovaných sociálnych podnikov od dotácií a motivovala zamestnávateľov k postupnému prechodu na udržateľné ekonomické modely. Zároveň sa od úpravy očakáva zvýšenie transparentnosti systému a odstránenie nerovnováhy medzi jednotlivými kategóriami prijímateľov príspevkov. Takto nastavený model prispeje k dlhodobej stabilite systému aktívnych opatrení, pričom umožní štátu zachovať podporu znevýhodneným skupinám pri súčasnom dodržaní zásad rozpočtovej disciplíny a udržateľnosti verejných financií.

Návrh zákona reflektuje aj na aplikačné problémy pri uplatňovaní zákona (napr. zníženie administratívnej náročnosti v rámci poradného výboru).

V čl. II (novela zákona o dani z príjmov) sa navrhuje úprava podmienok nepriamej podpory vo forme úľavy na dani z príjmov pre registrované sociálne podniky, a to skrátenie obdobia v ktorom je registrovaný sociálny podnik povinný použiť sumu úľavy na dani z príjmov prevedenú na osobitný účet z piatich rokov na dva roky.

Čl. III obsahuje legislatívno-technickú úpravu vo vzťahu k navrhovaným zmenám v definíciách pojmov v čl. I.

Návrh zákona bol od 27. októbra 2025 do 5. novembra 2025 predmetom medzirezortného pripomienkového konania. Dôvodom skráteného pripomienkového konania je aktuálna ekonomická situácia, ktorá si vyžaduje okamžité a cielené zásahy s cieľom zmierniť negatívne hospodárske a sociálne dôsledky pre obyvateľstvo, zamestnávateľov a verejné inštitúcie. Navrhovaná právna úprava predstavuje súbor opatrení so stabilizačným účinkom, ktoré majú zabrániť vzniku závažných hospodárskych škôd, ohrozeniu zamestnanosti a prehĺbeniu sociálnych nerovností. Naliehavosť prijatia návrhu zákona vyplýva z aktuálneho vývoja ekonomických ukazovateľov a identifikovania rizík pre verejné financie. Limity verejných financií a požiadavka konsolidácie verejných výdavkov si vyžadujú, aby návrh zákona nadobudol účinnosť 1. januára 2026. Výsledky pripomienkového konania sú uvedené vo vyhodnotení pripomienkového konania.

Účinnosť návrhu zákona sa navrhuje od 1. januára 2026.

Návrh zákona je v súlade s Európskou chartou miestnej samosprávy.

Návrh zákona bol dňa 24. novembra 2025 predmetom rokovania Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky.